

УДК 002.2(1-612СНД)

Книговидавництво СНД: досягнення, проблеми та перспективи

На початку жовтня, а саме 5 та 6, українська столиця гостинно приймала у себе учасників V сесії Ради з книговидання при Міжнародній асоціації академії наук (МАН). До Києва з'їхалися більше 70 вчених — фахівці з книгознавства, історії книжкової культури, видавничої справи, представники наукових установ та організацій з багатьох країн СНД та Болгарії. Ювілейний форум інтелектуальної еліти відбувся у Великій конференц-залі НАН України. Тема Міжнародної наукової конференції — "Історико-культурна взаємодія на просторі СНД у контексті розвитку книговидання, книгообміну та науки про книгу". У рамках форуму МАН відбувся перший Міжнародний конкурс на здобуття Премії ім. Д. С. Лихачова МАН за кращі наукові роботи, якими зроблено значний внесок у національну культуру, науку про книгу, вивчення історії, теорії та сучасних проблем книжкової культури; Міжнародний конкурс на кращий науково-видавничий проект 2011 року — "Наукова книга" та інші заходи.

На сесії було розгорнуто міжнародну книжкову виставку "Наука — освіті", на якій представлено видавничу продукцію Академії наук та організацій — членів МАН: Білорусі, Казахстану, Молдови, Таджикистану, України, Російської Федерації, а також Міждержавного фонду гуманітарної співпраці країн-учасниць СНД, Об'єднаного інституту ядерних досліджень (Росія), Російського фонду фундаментальних досліджень. Згідно із рішенням сесії, представлені на виставці "Наука — освіті" книги передані в дарунок Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського.

Пленарні засідання Сесії Ради з книговидання при МАН вели: президент МАН та НАН України академік Б. Патон, президент РАН академік РАН Ю. Осипов, член-кореспондент РАН, голова Ради з книговидання при МАН, генеральний директор Академвидавцентру "Наука" РАН, директор Наукового центру дослідження історії книжкової культури РАН В. Васильєв (Москва, Росія), академік НАН України, голова Науково-видавничої ради НАН України Я. Яцків (Київ, Україна), генеральний директор Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, академік НАН України О. Онищенко.

Рада, як необхідність, була заснована для координації дій країн СНД з питань книговидання за ініціативи української сторони, яку представляв президент НАН України Б. Патон, одноставно підтримана колегами з інших держав і офіційно затверджена відповідною постановою МАН. Головою Ради з книговидання міжнародної інституції став член-кореспондент РАН В. Васильєв (Росія). Виконуючи основні завдання з питань формування єдиного інформаційного і культурного простору країн СНД, розвитку книгообміну та координації науково-дослідницької роботи у галузі книговидання та науки про книгу, Рада за період її діяльності (2006 — 2011) направила значний досвід у справі подальшого розвитку книги у відмінних від попереднього соціалістичного устрою держави умовах ринкового середовища і господарювання.

Міжнародна інституція, маючи у своєму складі кращих фахівців у галузі наукового книговидавництва і розвитку науки про книгу, вирішила щорічно проводити тематичні міжнародні наукові форуми. І вже через декілька місяців наступного, 2007 року, Москва запросила учених СНД на I Міжнародну конференцію з темою: "Наукова книга на пострадянському просторі". Аналіз стану справ, тенденція до занепаду книговидання занепокоїли наукову громадськість країн СНД, інформація про рішення московської конференції, про заходи

щодо подолання проблем у галузі книговидавництва була доведена до урядовців, парламентарів та громадськості.

Через рік, у 2008 році, на II Міжнародній конференції, яка відбулася в Києві, темою наукових дискусій була "Книжкова культура. Особливості становлення та розвитку". І знову уряди і парламенти, через засоби масової інформації та листування вчених з урядами, були проінформовані про шляхи подолання кризи у книговидавничій галузі. Однак, представники влади не зреагували належним чином на застереження вчених, і ті ще інтенсивніше стали вивчати стан книговидання у країнах СНД. У тому ж 2008 році, у Мінську МАН провела ще одну конференцію, винісши на розгляд міжнародної спільноти досить актуальну тему: "Книга — джерело культури: проблеми та методи досліджень". У 2009 році академіки, доктори наук, фахівці видавничої справи вирішили проводити конференції двічі на рік. Так, у Москві та Мінську темами дискусій стали: "Наука про книгу. Традиції та інновації", "Слов'янське книгодрукування і культура книги". У листопаді 2010 року IV Міжнародну конференцію МАН приймала столиця Російської Федерації, винісши на розгляд міжнародної спільноти досить актуальну тему: "Наукове книговидавництво і книжкова культура на просторі СНД", а темою цьогорічної травневої (Мінськ) стала "Книжкова культура у контексті міжнародних контактів".

З дня заснування Рада систематично випускає свої видання. Протягом п'яти років під грифом МАН та Ради з книговидання надруковано 30 наукових праць, у тому числі: 13 збірників матеріалів міжнародних наукових конференцій та форумів, 6 бюлетенів з книговидання при МАН, 4 журнали "Научная книга", 5 монографій та тематичних збірників, каталог періодичних видань Академії наук — членів МАН.

Серед втілених нею проектів й такі: заснування у 2010 році Міжнародного конкурсу на кращий науково-видавничий проект "Наукова книга", а з 2011 року — Міжнародного конкурсу МАН на здобуття Премії ім. Д. С. Лихачова за кращі наукові праці, якими зроблено значний внесок у національну культуру, науку про книгу, вивчення історії, теорії та сучасних проблем книжкової культури.

Україні є чим пишатися, серед лауреатів названих конкурсів — багато наших співвітчизників. Наприклад, у номінації "Наука про книгу" нагороджено науково-видавничий центр Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за випуск книги Є. В. Рукавіциної-Гордієвської "Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітінов)". Премію ім. Д. С. Лихачова конкурсна комісія у складі 11 представників держав СНД (у заангажованості не запідозриш) присудила науковій праці — розробленні книжкового пам'яткознавства, над якою працювала (автор — представник України) завідувач відділу стародруків та рідкісних видань НББУ, доктор історичних наук Г. Ковальчук. Переможцями конкурсу у номінації "Наукова книга 2011" стали дві книги: "Етнокультурные процессы восточного Полесья в прошлом и настоящем" (Білорусь) і "Наука о воде", автор В. Гончарук (Україна); у номінації "Природничі науки" — навчальний посібник "Молекулярная физика" (Україна); у номінації "Суспільні науки" — монографія "Дагестан на перекрестке культур и цивилизаций: гуманитарный контекст: к 85-летию академика Г. Гамзатова" (Росія); а у номінації "Співдружність" нагорода дісталася Вірменії за видання "Вклад армянского народа в победу в Великой Отечественной войне (1941—1945)".

Інформація Книжкової палати України